

89814 - Nebilerin -Allah'ın salat ve selâmı onların üzerine olsun- mertebeleri

Soru

Kur'an-ı Kerim'de zikredilen Allah'ın nebilere: Şuayb, Yusuf, Eyyub, Yunus, Musa, İlyas, Elyasa', Zilkifl, Davud, Süleyman, Zekeriyya, Yahya, İsa ve Muhammed'in -Allah'ın salat ve selâmı onların üzerine olsun- mertebeleri nelerdir?

Detaylı cevap

Hak Tebâreke ve Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de nebilere bir kısmını diğerine üstün kıldığını bize haber vermiştir.

Nitekim Allah -azze ve celle- bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُودَ رِبُورًا ﴿[سورة]﴾
[الإسراء الآية: 55]

"(Ey Nebi!) Rabbin, göklerde ve yerde olan herkesi en iyi bilir.Andolsun ki biz, peygamberlerin bir kısmını bir kısmına (kendisine îmân edenlerin çokluğu ve ona kitap indirmekle) üstün kıldık ve Davud'a da Zebur'u verdik." (İsrâ Sûresi: 55)

Ümmetin âlimleri, rasûllerin nebilere daha fazîletli oldukları konusunda ittifak etmişlerdir. Rasûller de fazîlet açısından kendi aralarında birbirinden farklıdır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اِحْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ [سورة البقرة الآية: 253]

"İşte bu elçiler; onlardan bir kısmını bir kısmına üstün kıldık. Onlardan (Musa ve Muhammed -aleyhimasselâm- gibi) Allah'ın kendileriyle konuştuğu ve (Muhammed -sallallahu aleyhi ve

sellem- gibi) derecelerle yükselttiği vardır. Meryem oğlu İsa'ya apaçık mucizeler verdik ve O'nu Ruhu'l-Kudüs (Cebrâil) ile destekledik. Eğer Allah dileseydi, bunların (rasûllerin) arkasından gelen (millet)ler, kendilerine apaçık deliller geldikten sonra birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat ayrılığa düştüler. Onlardan kimisi îmân etti (îmân üzere sâbit kaldı), kimisi de inkâr etti (inkârda ısrar etti). Yine Allah dileseydi, (onlar ayrılığa düştükten sonra) birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat Allah dilediğini yapar (dilediğini kendisine itaat ve îmânda muvaffak kılar, kimisini de yüzüstü bırakıp inkâr etmesini sağlar)." (Bakara Sûresi: 253)

Rasûl ile nebi arasındaki fark konusunda (5455) ve (11725) nolu soruların cevaplarına bakabilirsiniz.

Sonra rasûl ve nebilerin en fazîletlileri sırasıyla şu beş kimsedir:

- Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-.

- Nuh -aleyhisselâm-.

- İbrahim -aleyhisselâm-.

- Musa -aleyhisselâm-.

- İsa -aleyhisselâm-.

Bunlar, Ulu'l-Azm[1] (Azim sahibi kimseler) olarak bilinen beş elçidir.

Nitekim Allah Teâlâ bunlar hakkında şöyle buyurmuştur:

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿35﴾ [سورة الأحقاف الآية: 35]

"(Ey elçi!) O halde azim sahibi elçilerin sabrettikleri gibi sen de (seni yalanlayan kavminin eziyetine) sabret. Onlar(a bir an önce azabın gelmesi) için acele etme. Onlar tehdit edildikleri azabı gördükleri gün, sanki dünyada gündüzün bir anından başka kalmadıklarını sanırlar. Bu (onlara ve başkalarına) bir duyurudur. Artık (Allah'ın emrinden) çıkmış olan topluluktan başkası helâk edilir mi?" (Ahkâf Sûresi: 35)

Ulu'l-Azm (Azim sahibi kimseler) olarak bilinen bu rasûllerin isimleri Kur'an-ı Kerim'de iki âyette geçmiştir:

Allah Teâlâ, Âhzâb Sûresi: 7. âyette onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾ [سورة الأحزاب الآية: 7]

"(Ey Nebi! Hatırlar mısın?) Biz, nebilere (risâleti tebliğ edeceklerine dâir) söz almıştık. Senden, Nûh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan da (söz almıştık). Biz, onlardan (risâleti tebliğ ederek emâneti yerine getireceklerine ve birbirlerini tasdik edeceklerine dâir) kesin bir söz almıştık." (Ahzâb Sûresi: 7)

Allah Teâlâ, Şûrâ Sûresi:13 âyette ise şöyle buyurmuştur:

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾ [سورة الشورى الآية: 13]

"(Ey insanlar! Allah'ı birlemek ve O'na itaat etmek sûretiyle) 'Dîni ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin' diye Nûh'a (tebliğ etmesini) tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi, Allah size dîn kıldı. Fakat senin kendilerini çağırdığın şey (Allah'ı birlemek ve ibâdeti yalnızca O'na hâlis kılmak), müşriklere ağır geldi. Allah, onun (tevhîd) için dilediğini seçer. İçtenlikle kendisine yönelenleri de ona ulaştırır." (Şûrâ Sûresi: 13)

Allah Teâlâ'nın, bir kısmını diğer bir kısmına üstün kıldığı nebi ve rasûlleri, üstünlük gerektiren birtakım meziyetler (hususiyetler) ile ayrı tutmuştur.

Kurtubî, tefsirinde bu konuda şöyle der:

"Nebi ve rasûllerin bir kısmının diğer bir kısmına üstün kılındığını söylemek, ancak onlara bahşedilen fazîletler ve verilen vesîleler sebebiyledir." ("Kurtubî Tefsiri", c: 3, s: 249)

Bu sebeple Allah Teâlâ, Nuh -aleyhisselâm-'ı yeryüzüne gönderilen ilk elçi olmakla üstün kılmış ve onu çok şükreden bir kul olarak adlandırmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ Nuh -aleyhisselâm- hakkında şöyle buyurmuştur:

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا. [سورة الإسراء الآية: 3]

"(Ey kendilerini) Nûh ile birlikte (kurtarıp gemide) taşıdıklarımızın çocukları! (İbâdette Allah'a ortak koşmayın, O'nun nimetlerine şükredin ve Nuh'u örnek alın!) Gerçek şu ki, o (kalbi, lisanı ve bütün azalarıyla) çok şükreden bir kuldu." (İsrâ Sûresi: 3)

- Allah Teâlâ, İbrahim -aleyhisselâm-'ı yakın dost edinmekle üstün kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ حَلِيلًا. [سورة النساء الآية: 125]

"İyilik yaparak kendini Allah'a teslim eden ve hakka yönelen İbrahim'in dinine uyan kimsenin dininden daha güzel dinli kim olabilir? Allah, (kulları arasından) İbrahim'i yakın dost edindi." (Nisâ Sûresi: 125)

- Yine Allah Teâlâ, İbrahim -aleyhisselâm-'ı insanlara önder olmakla üstün kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ. [سورة البقرة الآية: 124]

"(Ey Nebi! Hatırlar mısın?) Hani Rabbiİbrahim'i birtakım emirlerle sınımış, o da onları tam olarak yerine getirmişti. (O zaman Allah İbrahim'e): Ben, seni insanlara önder kılacağım. İbrahim: Soyumdan da (önderler yap, ya Rabbi!) deyince (Allah:) Zâlimler benim ahdime erişemez (zâlimler, dînde önderlik elde edemezler) buyurmuştu." (Bakara Sûresi: 124)

- Allah Teâlâ, Musa -aleyhisselâm- ile konuşmakla üstün kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿ [سورة]
[الأعراف الآية: 144]

"(Allah:) Ey Musa! Sana verdiğim risâletim ve seninle(aracısız) konuşmamla seni insanlar üzerinde seçkin kıldım. Öyleyse sana verdiğimi al(emir ve yasaklarımı alıp ona göre hareket et)ve şükredenlerden ol, dedi." (A'râf Sûresi: 144)

- Allah Teâlâ, Musa -aleyhisselâm-'ı kendisi için seçmekle üstün kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ﴿ [سورة طه الآية: 41]

"(Ey Musa! Bu nimetleri sana vermek, risâletim için seni seçmek, benden tebliğ etmen, emir ve yasaklarımı yerine getirmen için) seni kendim için seçtim." (Tâhâ Sûresi: 41)

- Allah Teâlâ, Musa -aleyhisselâm-'ı gözünün önünde yetiştirilmekle üstün kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴿ [سورة طه من الآية: 39] ...

"... Sana da ey Musa! (İnsanlar arasında) sevilesin ve gözümün önünde yetiştirilesin diye kendimden sana bir sevgi bıraktım." (Tâhâ Sûresi: 39)

- Allah Teâlâ, İsa -aleyhisselâm-'ı Allah'ın elçisi, Meryem'e ilkâ ettiği ve "Ol" deyip hemen oluveren sözü, yarattığı ruhlardan birisi olma ve beşikte iken insanlarla konuşma gibi meziyetlerle üstün kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ
أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ
يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿ [سورة النساء الآية: 171]

"Ey Kitap ehli! Dîniniz konusunda taşkınlık etmeyin, Allah hakkında ancak hakkı söyleyin. Meryem oğlu Mesih İsa, ancak Allah'ın elçisi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ('Ol' sözü) ve O'ndan (Allah'ın yarattığı) bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve elçisine îmân edin; '(Allah) üçtür' demeyin.(İsa ve annesini Allah'a ortak koşmayı) bırakırsanız, bu sizin için daha hayırlıdır. Allah, ancak bir tek ilahtır. O, çocuk sahibi olmaktan uzaktır. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Vekil olarak Allah yeter."(Nisâ Sûresi: 171)

Nebiler başka bir yönden de birbirlerinden üstün olmaktadır:

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Hakikatte nebilere kimisi kral olabilir. Çünkü nebi için üç hal vardır:

- Yalanlanan, kendisine îmân ve itaat edilmeyen nebi olmasıdır ki bu, kendisine mülk (sulta/krallık) verilmeyen nebidir.

- Kendisine itaat edilen nebi olmasıdır ki bu, mülk (sulta/krallık) verilen nebidir. Fakat sadece kendisine emredilene emrediyorsa, bu takdirde o, kendisine mülk verilmeyen kul olan bir elçidir.

Eğer kendisine mübah olan istediği şeyleri emrediyorsa, bu takdirde o, kral konumundadır.

Nitekim Süleyman -aleyhisselâm- için şöyle denmişti:

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿ [سورة ص الآية : 39] ﴾

"(Ey Süleyman!) İşte bu (büyük mülk), bizim ihsanımızdır. Artık sen (dilediğine) ver ya da verme, bu konuda sana hesap sormak yoktur (dedik)."(Sâd Sûresi: 39)

Burada mülk, kul olan elçi için ayrılan hissedir.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle denilmiştir:

"(Ey Muhammed!) Kul olan bir elçi mi, yoksa kral olan bir nebi mi olmak istersin? (İkisinden birisini seç!)"

Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in durumu, Allah tarafından desteklenen, kendisine itaat edilen ve tâbi olunan kul bir elçi olmasıdır. Kendisine itaat edilen olmasının faydası; kendisine tâbi olan kimsenin kazandığı ecrin bir benzerinin de ona verilmesidir ki böylelikle bütün yaratılanlar ondan faydalansınlar, onun vesilesiyle merhamet olunsunlar ve o şey onlara merhamet etsin. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- âhiretteki nasibi ve ecri eksik olmasın diye kral olmayı seçmemiştir. Oysa kral olsaydı, başkanlık ve mülk elinde olur ve bunlardan faydalanabilirdi.

Kul olan elçi, Allah Teâlâ katında kral olan nebiden daha üstündür. Bunun içindir ki Nuh, İbrahim, Musa ve Meryem oğlu İsa'nın konumları, Davud, Süleyman ve Yusuf'tan daha üstün olmuştur -Allah'ın salât ve selâmı hepsinin üzerine olsun-. ("Mecmû'u'l-Fetâvâ"; c: 34, s: 35)

Nebilerin, Allah Subhânehu ve Teâlâ katındaki mertebelerini bu şekilde nitelendirmemiz mümkündür. Buna göre Allah Teâlâ katında mertebesi en kıymetli olanlar; Ulu'l-Azm olarak bilinen rasûllerdir. Ulu'l-Azm'in en kıymetlisi ise; Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'dir.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَأَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ، وَأَوَّلُ شَافِعٍ، وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ. ([رواه مسلم])

"Ben, kıyâmet günü Âdem oğlunun efendisiyim. Kabri ilk açılacak (haşrolunmak için kabrinden ilk çıkacak) olan benim, ilk şefaate edecek olan ve şefaati ilk kabul edilecek olan da benim." (Müslim; hadis no: 2278)

Bu zikredilen isimlerin dışında sıralama ve fazîlet yönünden birbirinden üstün kılınan nebiler hakkında Allah'ın kitabı ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde herhangi bir delil gelmemiştir.

Müslümanın, böyle bir şeyi talep etmek ve onun hakkında araştırma yapmak için kendini zorlamasına gerek de yoktur. Bu sebeple ilim ehli, akide ve sünnetin esasları konusunda

yazmış oldukları kitaplarında böyle bir şeyi zikretmemişlerdir.

Daha fazla bilgi edinmek için, ([7459](#)) ve ([10669](#)) nolu soruların cevaplarına bakabilirsiniz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.